

Bijlage bij VNG reactie: toelichting knelpunten in de wetgeving

Knelpunten in het Besluit en de Regeling

Op een aantal specifieke punten in het Besluit en de Regeling voorzien wij knelpunten als het gaat om het bieden van dualiteit, integraliteit en maatwerk. Dit zit zowel in de wet zelf als in aanpalende wetgeving. Daarnaast zien wij op een aantal specifieke punten nog risico's. De belangrijkste knelpunten zijn hier puntsgewijs benoemd.

Brede intake en het PIP

Een goede start krijgen inburgeraars met een goed vorm gegeven brede intake. Het is essentieel dat dit goed vorm gegeven wordt omdat het PIP het gehele traject bepaalt en afschalings-mogelijkheden beperkt zijn. Gemeenten zijn bezig met het vormgeven van de brede intake. Om dit soepel en in het belang van de inburgeraar te laten verlopen, hebben wij drie verzoeken tot aanpassing:

1. Veel gemeenten willen gaan werken via een brugklasmodel in de eerste 10 weken. Op deze manier ontstaat er een beter beeld van hoe iemand is in de klas of participatie activiteiten én kan er direct gestart worden. Om dit vorm te kunnen geven is het nodig dat de uren van voor het vaststellen PIP mee kunnen tellen voor de urennorm. Anders komen gemeenten niet uit in de kosten.
2. Gemeenten hebben een termijn van 10 weken staan om het PIP op te stellen. Echter, zij zijn van andere partijen afhankelijk zoals de partij die de leerbaarheidstoets uit gaat voeren, diplomawaardering en het COA. Wij zien daarom graag dat er meer uitzonderingen mogelijk gemaakt worden in het geval informatie van derden nog niet beschikbaar is voor gemeenten. Wij denken hier bijvoorbeeld aan diplomawaardering.
3. Meer soepelheid in het afschalen. Het afschalen moet in belang van de inburgeraar gebeuren. Er kunnen zich altijd persoonlijke situaties voordoen waarbij dit nodig is. Wij willen daarom dat het mogelijk gemaakt wordt uitzonderingen te maken op de urennorm inspanningsverplichting en de termijn van 1,5 jaar.

Handhaving

De uitwerking van de handhaving in de Regeling en het Besluit perkt maatwerk en dualiteit in. Maatwerk wordt ten eerste ingeperkt in de wet door het aangenomen amendement waarmee de hoogte van de boetes wordt vastgelegd. Wij kunnen ons niet vinden in deze aanpassing. Wij willen voorkomen dat nieuwkomers starten met schulden en willen rekening kunnen houden met omstandigheden, zeker daar waar er multi problematiek speelt. Ook wringt de handhaving op sommige plekken om de link te leggen met het sociaal domein. Zo worden de uren op de werkvloer niet mee gerekend in het bepalen van de boete door DUO. Dit staat haaks op het duale karakter van het PIP en stelt werkende inburgeraars in het nadeel. Wij zien dit graag aangepast.

Taalschakeltraject

Ook over het vormgeven van het taalschakeltraject via de WEB hebben wij zorgen. De doelgroep voor deze trajecten is beperkt en de constructie vrij complex. Wij horen daarom van taalscholen dat de drempel om formele diplomawaardering voor het traject aan te vragen te hoog is. Dit alles leidt mogelijk tot een gebrek aan aanbod voor het schakeltraject. Dit willen wij voorkomen gezien het belang van deze route voor de doelgroep jongeren.

Ontzorgen

Een concrete uitwerking van de verplichting tot ontzorgen ontbreekt in de Participatiewet. Dit leidt tot een aantal onopgeloste knelpunten voor gemeenten. Onze grootste zorg zit in de samenwerking met

de Belastingdienst en het toekennen van de toeslagen. Statushouders (en bijstandsgerechtigden in het algemeen) zijn hiervan afhankelijk om te voorzien in hun levensonderhoud. We constateren in de praktijk dat er soms sprake is van een (te) late toekenning of uitkering. Indien dit het geval is en we tegelijkertijd de vaste lasten inhouden, komen statushouders hierdoor acuut in de financiële problemen. In de praktijk duurt het toekennen van toeslagen twee tot drie maanden. Ook zijn gemeenten afhankelijk van de bereidheid tot medewerking van marktpartijen zoals woningbouwcorporaties en energiebedrijven.

Daarnaast wijzen wij u er op dat het ontzorgen alleen nodig is omdat de structurele oorzaken van (problematische) schulden en beginnende financiële problemen nog niet voldoende zijn opgelost. Veel inwoners van onze gemeenten hebben niet de capaciteiten om mee te komen in onze ingewikkelde samenleving. Wij hebben als Rijk, gemeenten en andere ketenpartners samen de verantwoordelijkheid om dit structureel eenvoudiger te maken. Wij vragen het kabinet breed werk te maken van de vereenvoudiging en verbetering van het toeslagenstelsel én het bieden van bestaanszekerheid aan werkenden die niet rond kunnen komen in onze samenleving.

Samenhang met overige wetgeving.

Onderstaande onderwerpen worden in de Wet Inburgering 2021 al van inhoud voorzien terwijl de terzake wetgeving nog in ontwikkeling is. Wij hebben vanuit het oogpunt van integratie en inburgering hier grote vraagtekens bij.

Naturalisatie in relatie tot B1 eis

De regering streeft naar aanpassing van de Wet op het verkrijgen van het Nederlanderschap. Waar eerst taalniveau A2 was vereist wordt in de nieuwe Wet op het Nederlanderschap in alle gevallen taalniveau B1 vereist. Dit betekent dat mensen die willen naturaliseren aan dit niveau moeten voldoen. Dit is een hogere eis dan in de wet Taaleis wordt gesteld. Veel statushouders kunnen het B1 niveau, ondanks al hun inspanningen, niet halen. Daarmee is dit wettelijke vereiste een obstakel om Nederlander te kunnen worden. Uit ervaring weten we dat juist dit gegeven: Nederlander worden en een Nederlands paspoort krijgen, een enorm sterke impuls aan duurzame integratie in de Nederlandse samenleving geeft. Wij willen de overheid vragen om één lijn te trekken, die de beweging van de Wet Inburgering ondersteunt en waarbij rekening wordt gehouden met het niveau van de statushouder.

Vergunning bepaalde tijd asiel, nu 5 jaar.

Dit Kabinet heeft het voornemen om de meest verstrekte vergunning, bepaalde tijd Asiel, waarvan bepaalde tijd nu 5 jaar is, te gaan beperken tot 3 jaar. Dit loopt echter niet gelijk op met inburgering omdat de inburgering pas ná huisvesting start. Daarnaast kan er uitstel verleend worden. Deze aanpassing zou dus betekenen dat een vergunning niet verlengd wordt, terwijl de inburgering nog niet is afgerond.